

Investeeringimise ABC

Erko Rebane

LHV finantsportaali sisujuht

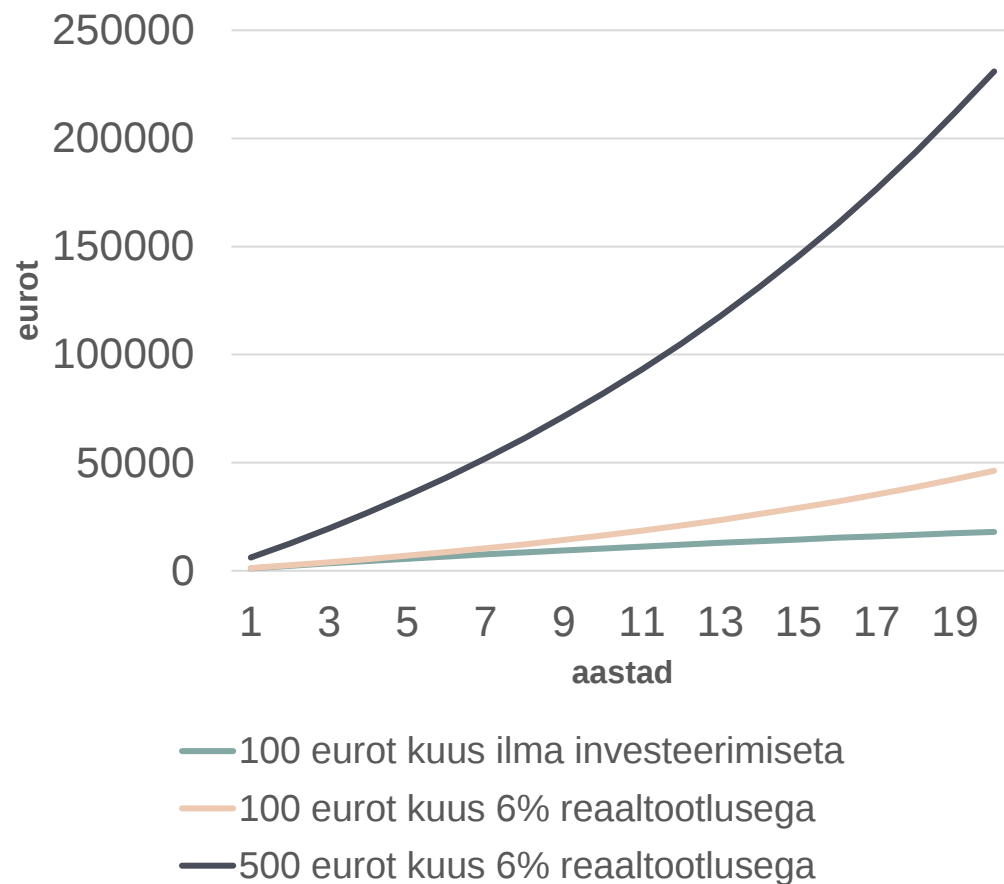

Investeeringumise kontseptsioon

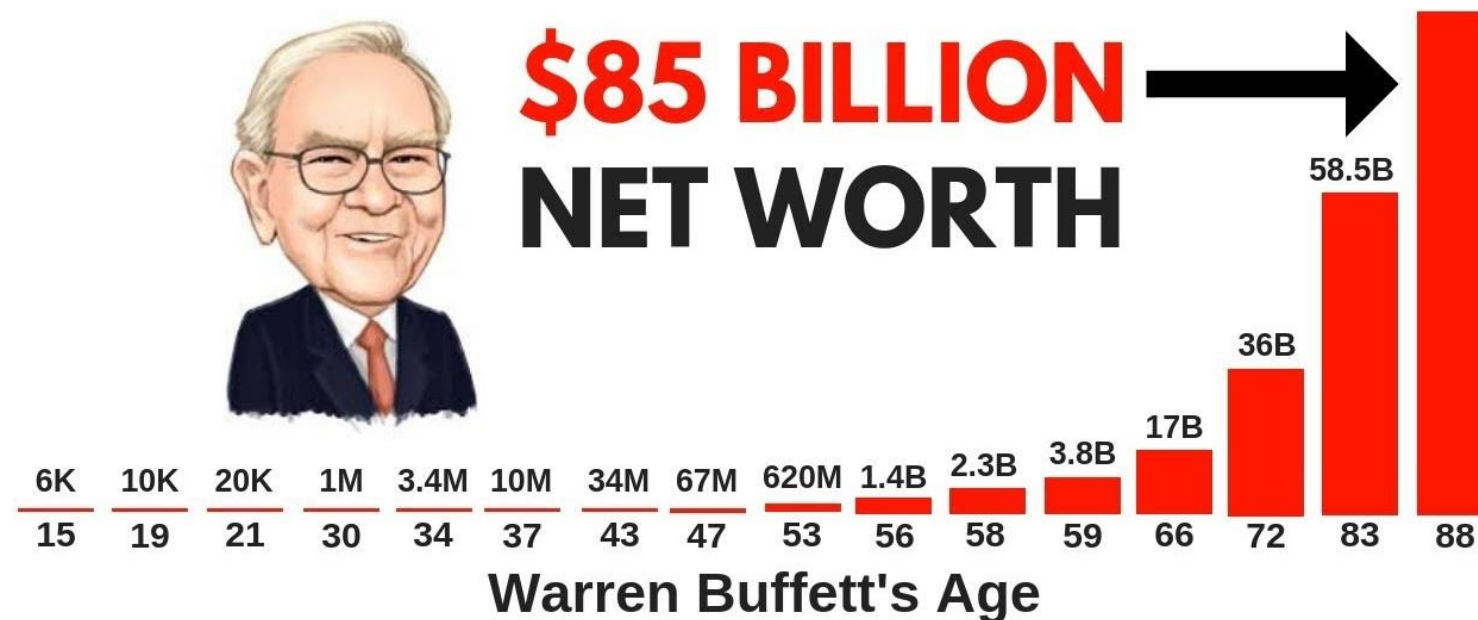
- Investeeri **enda oskuste arendamisse**, et kasvatada sissetulekut
- **Säästa** sellest võimalikult suurt osa
- Pane **säästud tööle** – investeeringud võivad lõpuks kasvatada kapitali mahus, mida sa tööpõllul rabades ei pruugi kunagi saavutada
- Ole **järjepidev**

Investeermise kontseptsioon

- Kui paned iga kuu kõrvale 100 eurot ja nii 20a järjest = 24 000 eurot (arvestades 3% inflatsiooni, siis tegelikult 18000 eurot)
- Kui paned iga kuu kõrvale 100 eurot ja nii 20a järjest ning investeeri 6% reaaltootlusega (inflatsiooniga korrigeeritud) = 44000 eurot
- Kui paned iga kuu kõrvale 500 eurot ja nii 20a järjest ning investeeri 6% reaaltootlusega = 230000 eurot (ilma investeermiseta 120000)

Investeeringi kontseptsioon

- 84 miljardit dollarit Warren Buffetti 85-miljardilisest varast (ehk 99%) kogunes pärast 50. eluaastat
- 81,5 miljardit dollarit kogunes pärast pensioniealiseks saamist
- Alustas investeerimist 10-aastaselt.
- Kui ta oleks alustanud 30selt 25 tuhande dollariga, oleks sama pikaajalise tootluse juures (22% aastas) teeninud ta 60ndaks eluaastaks 12 mln dollarit.

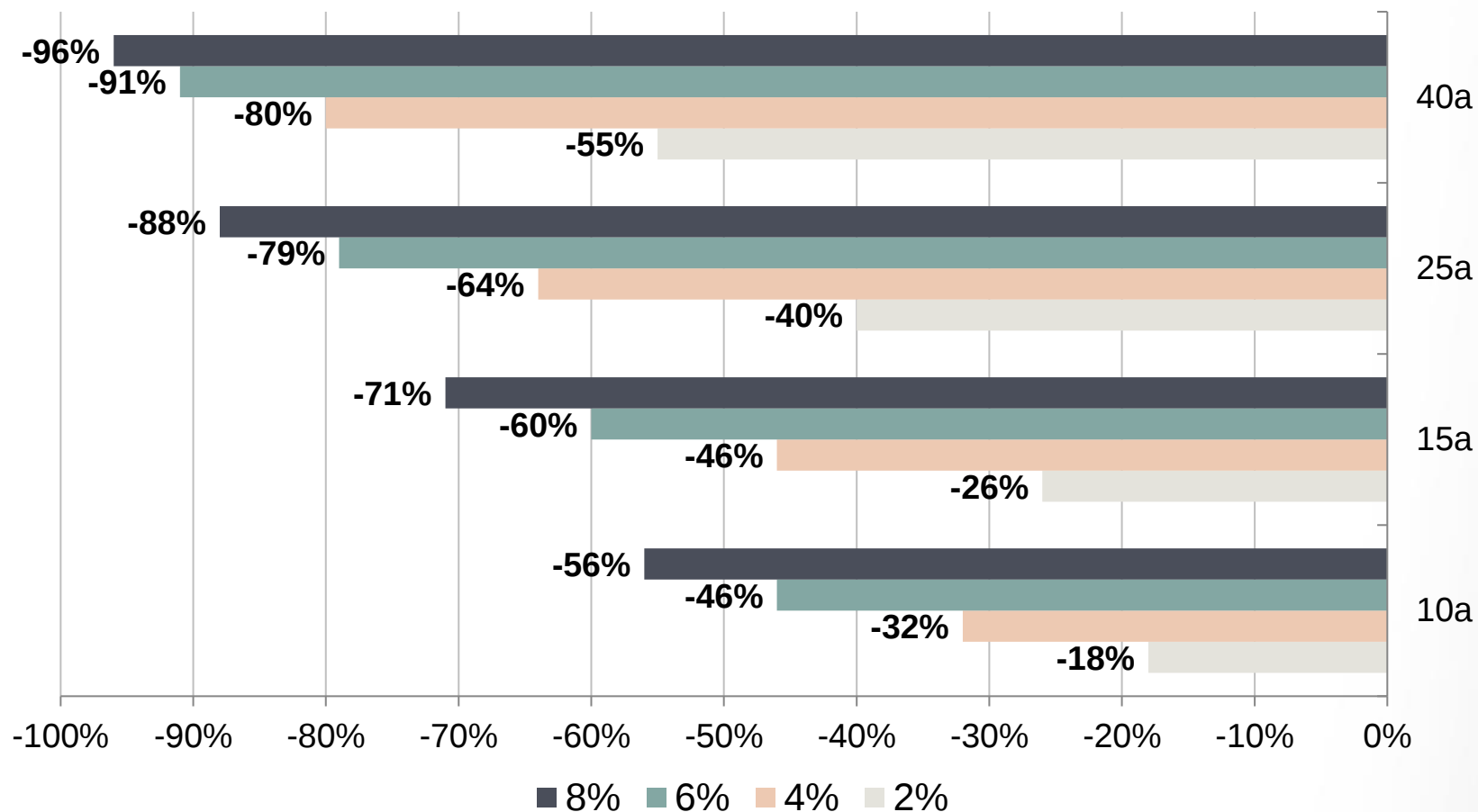
Eesmärgid paika

- Raha kogumine suurema ostu tegemiseks
- Õpingute finantseerimine
- Laste tuleviku kindlustamine
- Pensionipõlve kindlustamine
- Finantspuhvri loomine
- Kapitali säilitamine

Inflatsiooni soovitatav mõju raha väärtusele

Raha väärtuse kadu erineva pikkusega perioodidel, kui inflatsioon oleks 2%, 4%, 6% või 8% aastas

Investeeringimise abivahendid

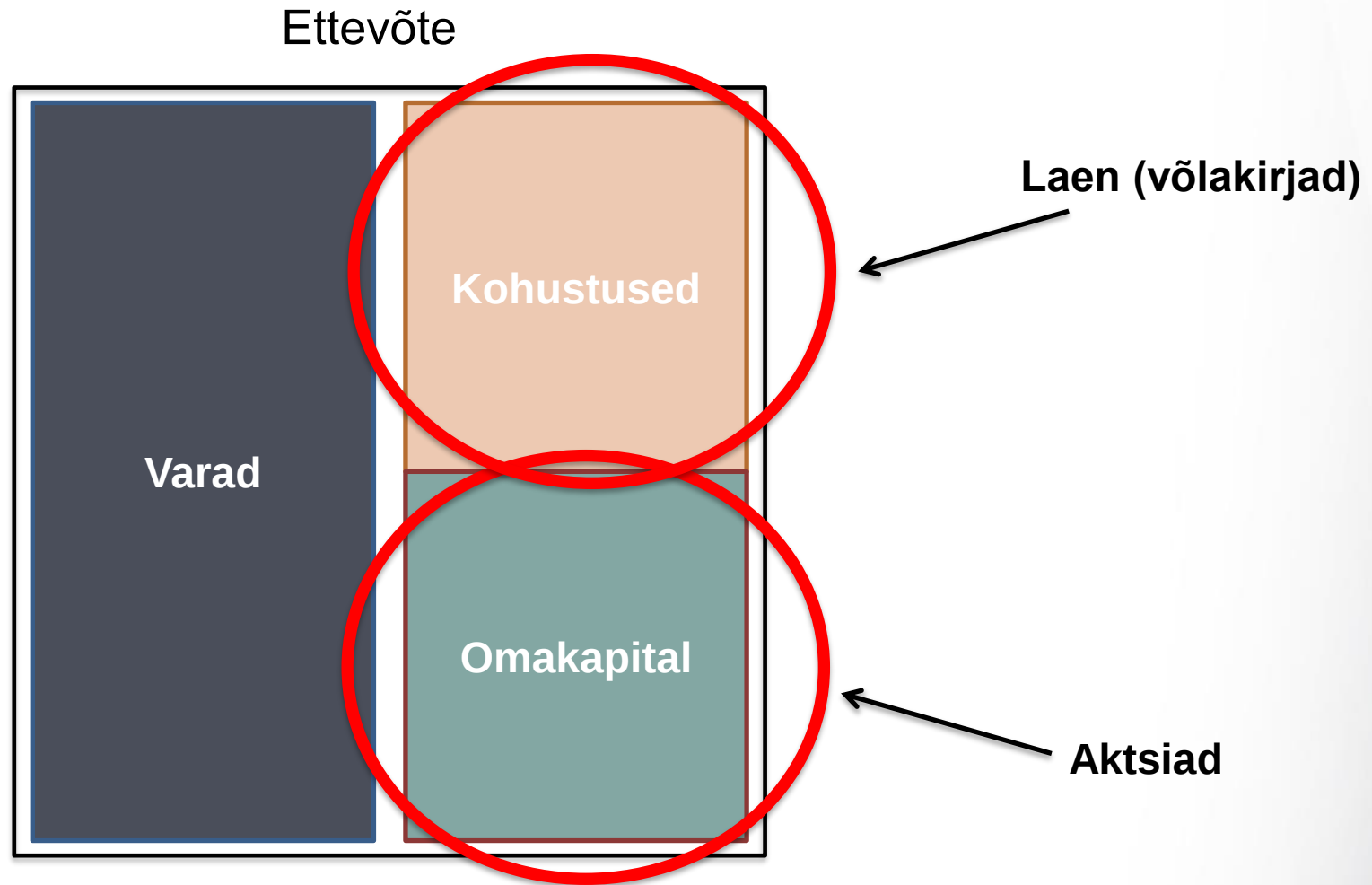

- Hoius
- Aktsiad
- Fondid
- Võlakirjad
- Toorained (nafta, nisu, kohvi,...)
- Väärismetallid (kuld, plaatina, hõbe,...)
- Kinnisvara (REIT)
- Ühisrahastus
- Muu (krüptovaluuta, vein, kunst, autod, margid, mündid)

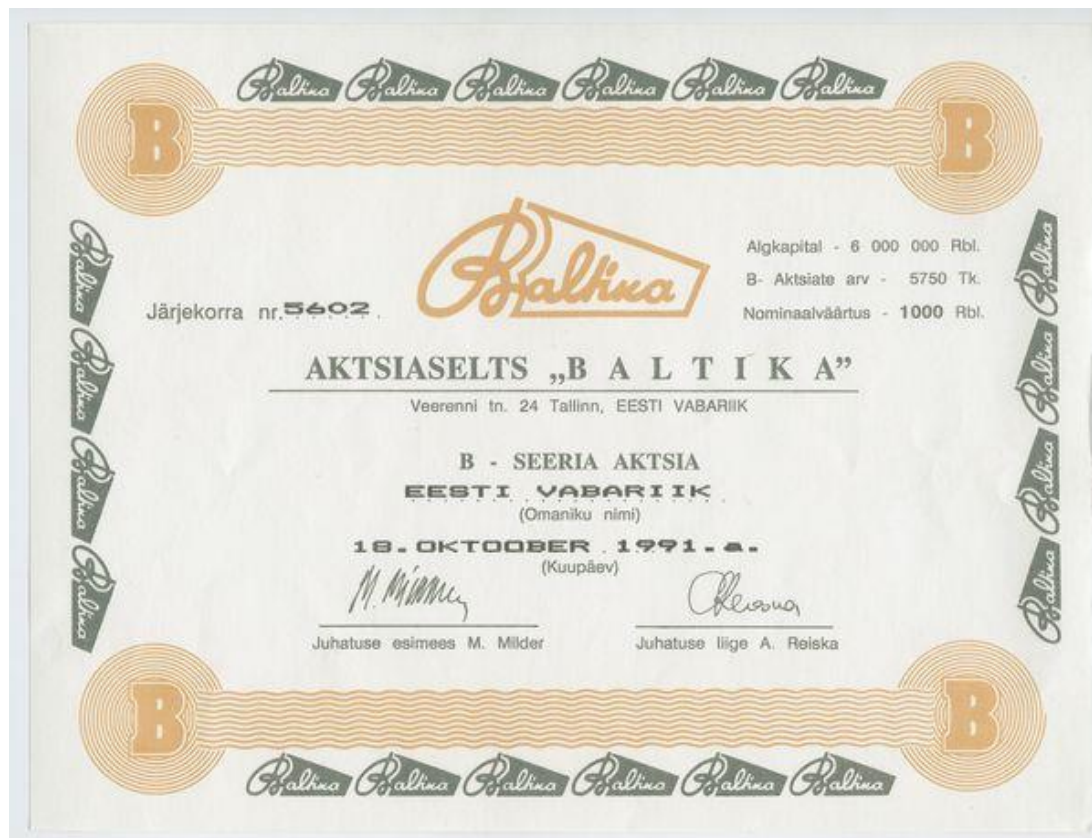
Aktsia

LHV

Investeeringine ettevõttesse

Mis on aktsia?

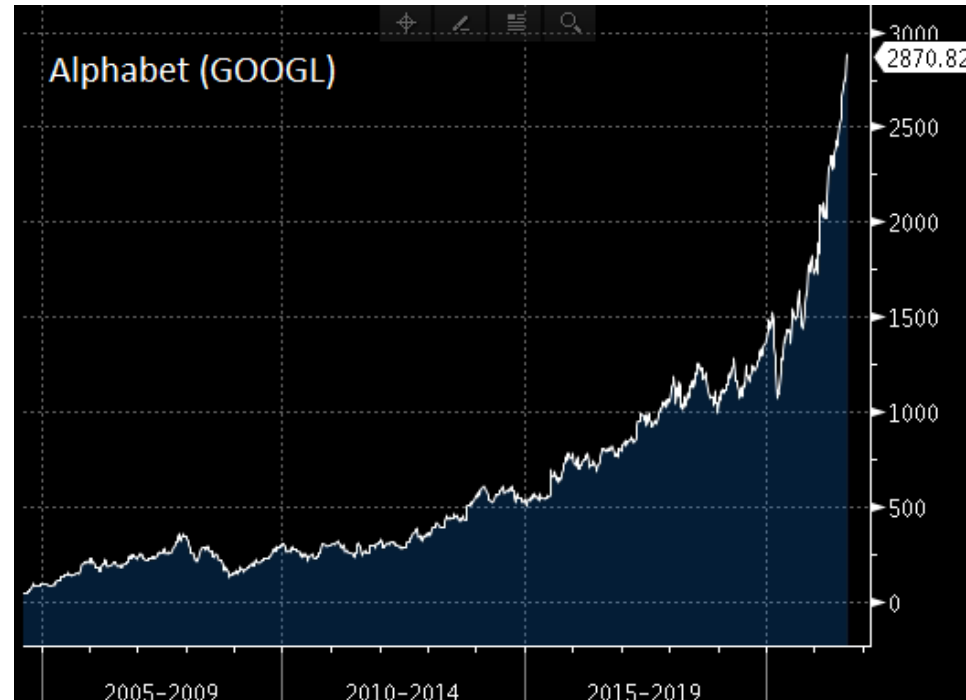
- Aktsia esindab omandiõigust
- Annab õiguse ettevõtte jaotatavale kasumile
- Annab hääleõiguse aktsionäride koosolekul
- Annab ettevõtte likvideerimisel õiguse varaosale, kuid alles pärast seda, kui laenuandjatele on võlg tasutud.

Avaliku ettevõtte aktsiaid kaubeldaks börsil, kus hinna määrab nõudluse ja pakkumise vahekord.

Osalusega investeringute võlu

Kuna osalusega investeringu puhul omatakse tükki varast, mille väärtus võib ajas muutuda, saavad investori finantseesmärgid seetõttu olla kõrged.

Selleks, et mõne ettevõtte kasvust kasu lõigata, ei pea olema firma asutaja, juht, tööline. Selleks peab olema omanik – staatus, mille annab sulle kasvõi üks aktsia.

Mis liigutab aktsiat?

Ettevõtte eesmärgiks on maksimeerida oma kasumit (uued tooted ja teenused, uutele turgudele laienemine, innovatsioon, efektiivsuse parandamine, konkurentide hoidmine selja taga /nende ülevõtmine). Mida edukam on ettevõtte nendes protsessides, seda atraktiivsem on aktsia investorite jaoks.

Alphabet (valge) ja Altaba (endine Yahoo!, oranž) aktsiate tootlused (%) alates 2004.a aug

Investori jõukus kasvab kahel viisil

Kapitalitulu (aktsia hinna muutus)

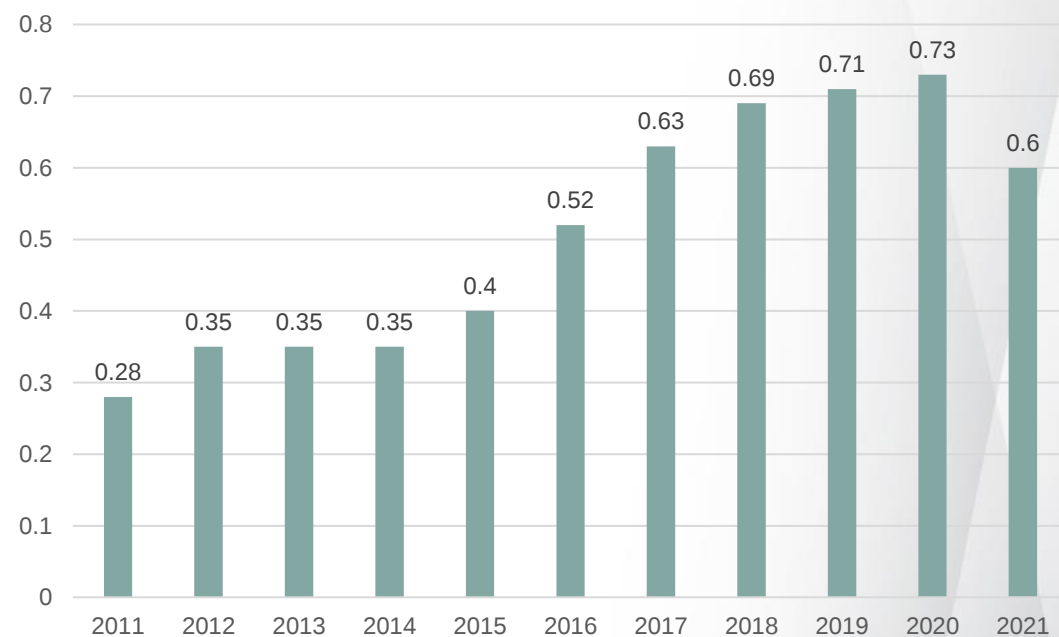
+

Dividenditulu (investoritele jagatud kasum)

Tallinna Kaubamaja

Aastane dividendimakse ühe aktsia kohta (EUR)

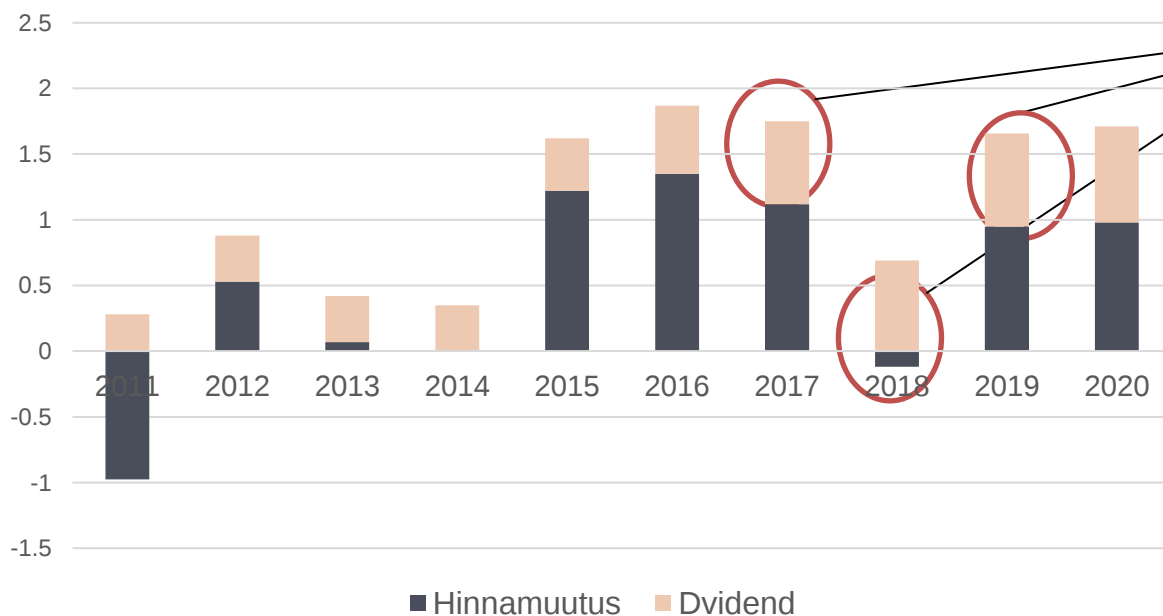
Kuidas arvutada dividenditootlust?

Dividend aktsia kohta
Aktsia hind

Tallinna Kaubamaja
näide:

$$\frac{0,60 \text{ EUR}}{11,1 \text{ EUR}} = 5,4\%$$

Tallinna Kaubamaja aktsia kogutootlus
(dividend + hinna muutus) eurodes

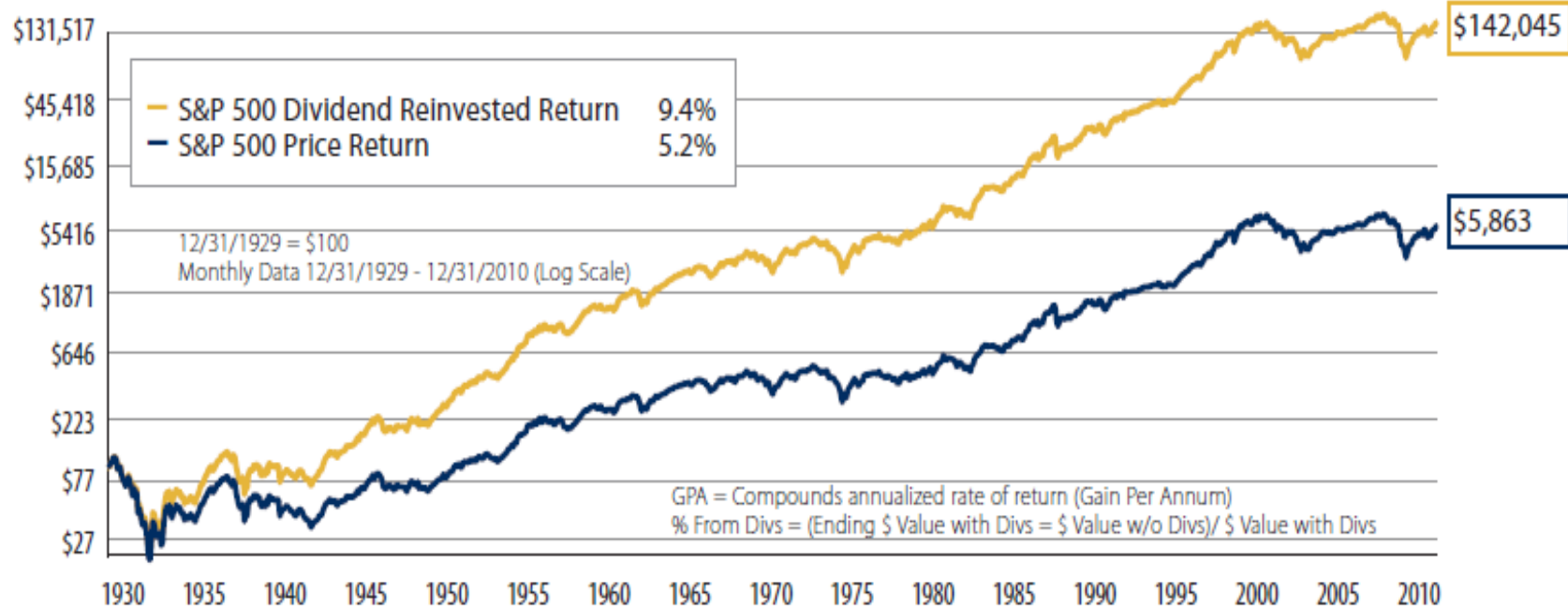

Dividende saab tagasi
aktsiatesse
reinvesteerida!

Dividendide reinvesteeringimine võimendab tootlust...

EXHIBIT 2: S&P 500 Dividend Reinvested Total Return vs. Price Return

December 31, 1929 – December 31, 2010

Source: Ned Davis Research.

Kuidas leida investeerimiseks ettevõtteid?

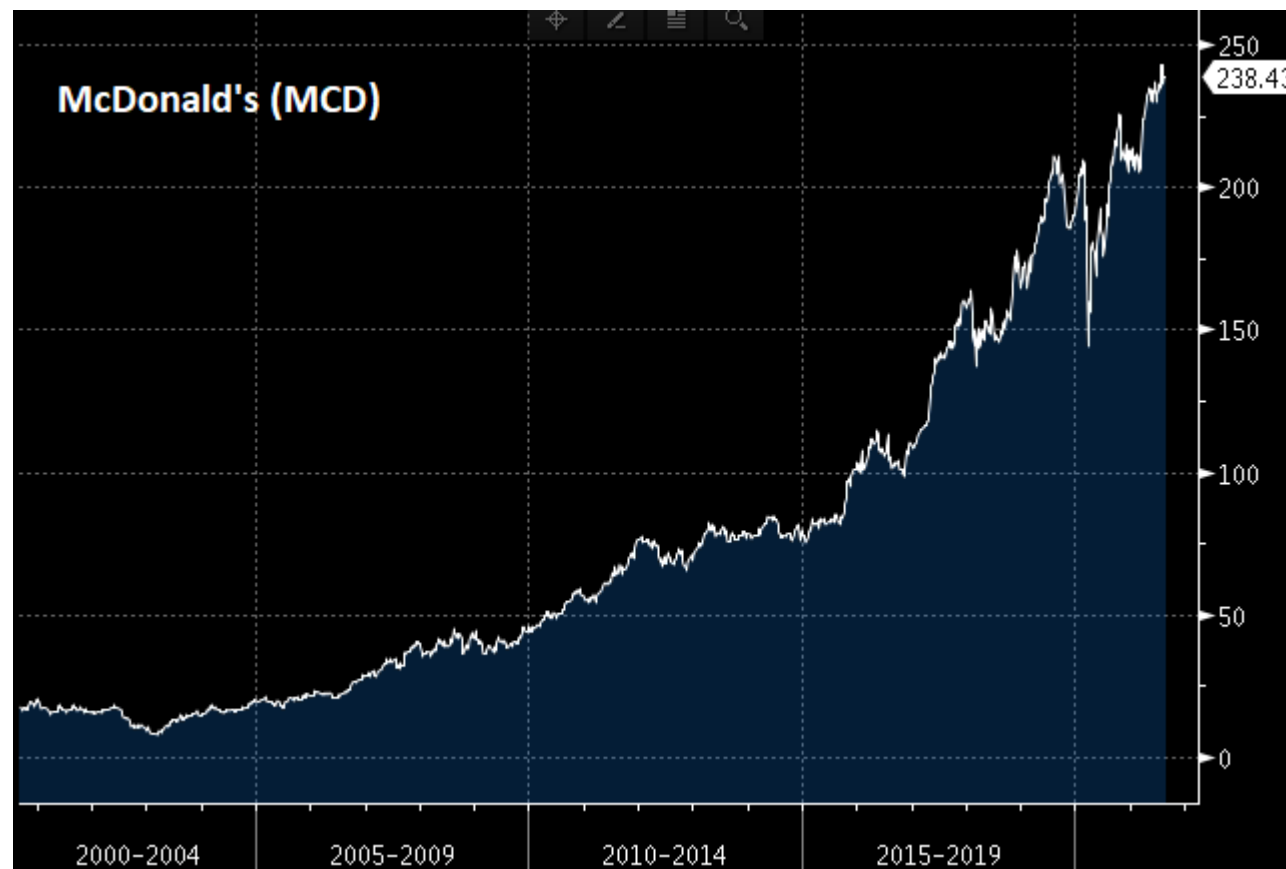
- Loe, loe, loe (finantsmeedia, raamatud)
- Analüütikute soovitused
- Isiklikud kogemused

Analüüsimajade soovitused

- **Genmab (GMAB)** Cut to Sell at SEB Equities; PT 1,965 kroner (12. august 2020), hind 2300 DKK
➡ hind praegu **2784**
- **Beyond Meat (BYND)** cut to underweight at JPMorgan; PT \$122 (18.sept 2020), hind 149 USD
➡ hind praegu **113**
- **Maersk** Raised to Buy at Goldman; PT 12,700 kroner (29. sept 2020), hind 9700
➡ hind praegu **19 400**

McDonald'si strateegilised muutused aitasid leida kriisijärgselt uut kasvu kahel korral

- Restoranide uus disain, täienenud menüü...vahest panid Sinagi tähele?
- Kasv seiskus uuesti 2013-2015, korrastati menüüd, tehnoloogiline innovatsioon

Pane ennast virtuaalkontoga proovile

(<https://www.lhv.ee/et/virtuaalkonto>)

Virtuaalkonto

[Kuidas alustada?](#) [Lisainfo](#) [Loo virtuaalkonto](#)

Proovi oma investeerimisideid LHV virtuaalkontol

Kui tunned, et sa pole veel valmis aktsiaturgudel päriselt kaupleva, siis soovime sul kätt harjutada LHV virtuaalkontol. Selle abil saad aru väärtpaberiturgudel toimuvast ja õpid investeerima ilma reaalse rahaga riskimata. LHV virtuaalkonto on hea ja mugav viis oma investeerimisideed proovile panna.

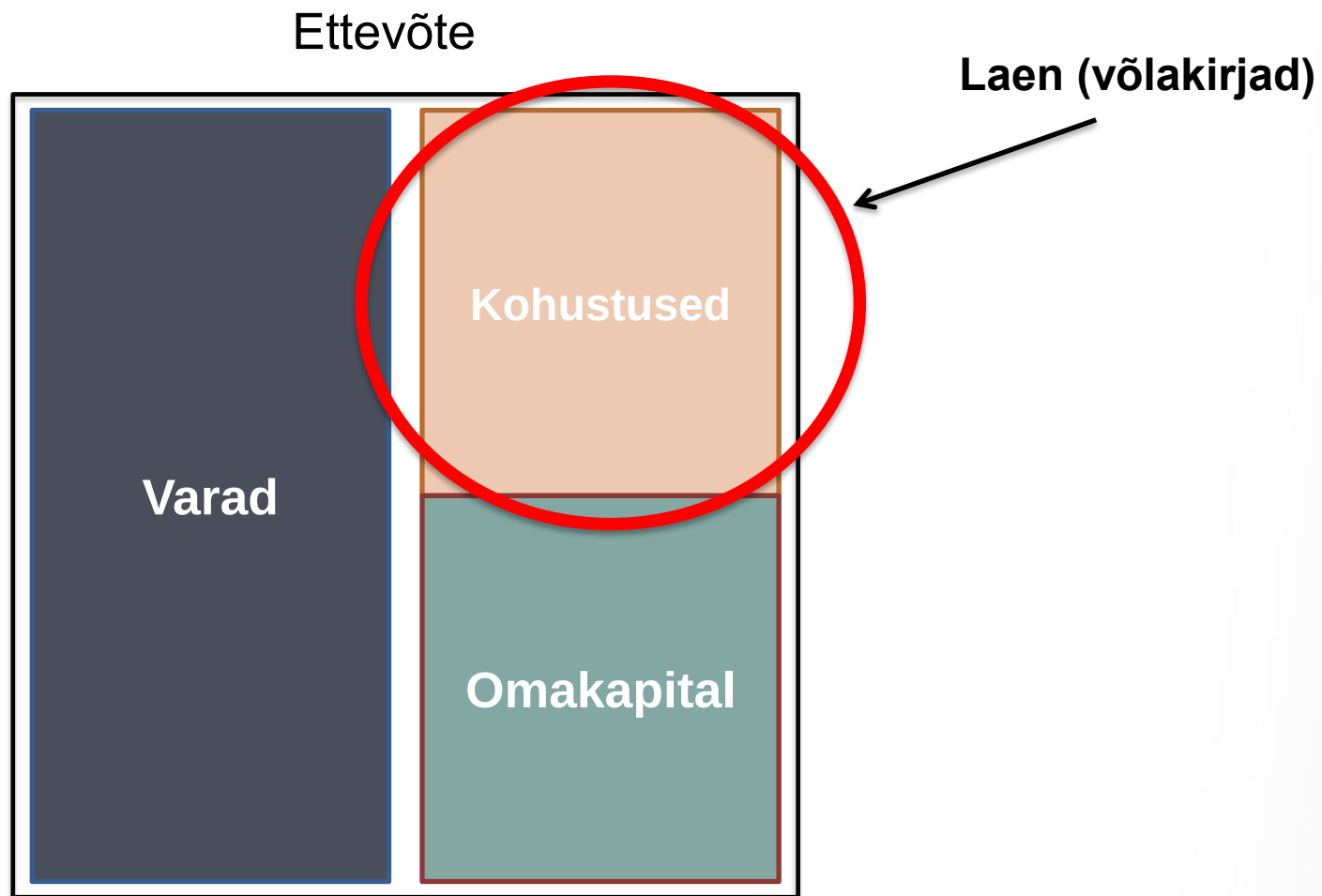
[Loo virtuaalkonto](#)

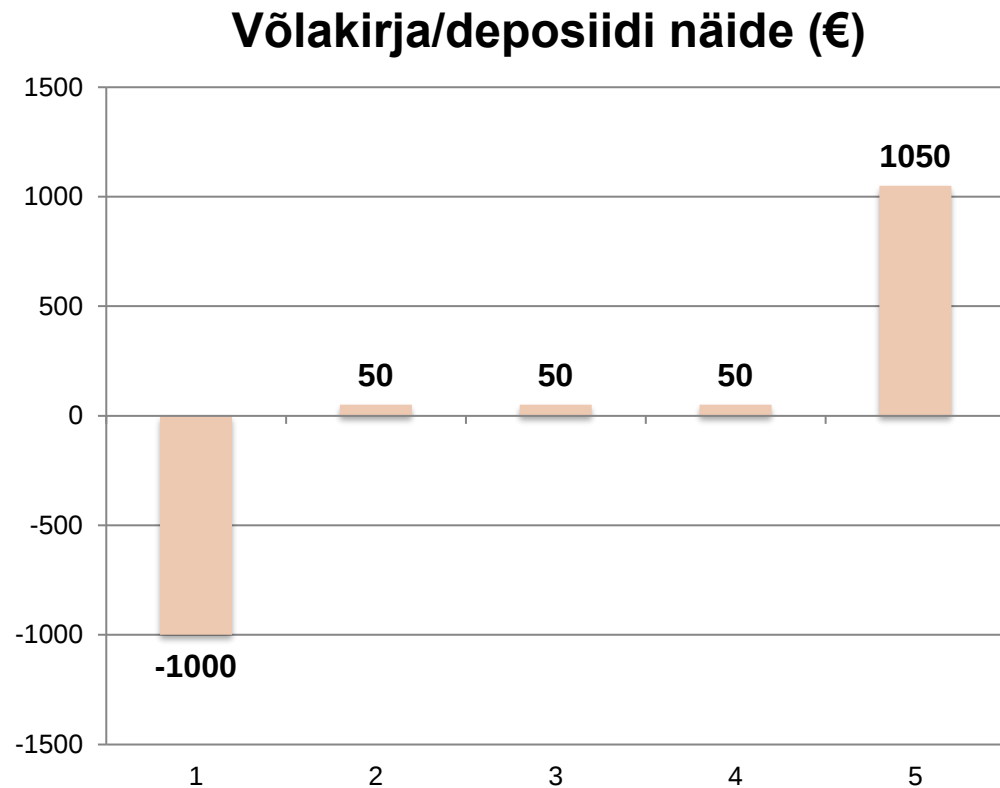
Võlakiri

LHV

Investeeringine ettevõtte

Raha laenuks andmine

- Raha laenamine (deposiit, võlakirjad) – kindlaks määratud periood, fikseeritud intress. Turvalisem võrreldes osalusega investeringutega, kuid finantseesmärgid ei saa olla väga kõrged (tihti seotud raha kaitsmisega).

Eelista võlakirju kui...

- Soovid portfellis riske hajutada (võlakirjade hinnad liiguvad väiksemas korrelatsioonis paljude teiste varaklassidega)
- Plaanid lähiaastail teha suuremat ostu (raha kaotamise risk peaks olema väga väike aga soov saada vahepeal deposiidist kõrgemat tootlust)
- Panna säästud regulaarset sissetulekut teenima (näit pensionil olles).

Võlakirju on erinevaid

Riskitaset määravad krediidireitingud

AAA ja **AA** – kõrgekvaliteedilised võlakirjad (maksevõimetus alla 1%)

A ja **BBB** – investeerimisväärilised võlakirjad

BB ja alla selle – rämps võlakirjad (meelitavad kõrgema intressiga)

Nokia 2019.a veebr aegunud (10a) võlakirja hinnagraafik (BB reiting, 6,75% kupong)

Aktsia vs võlakiri

Nokia aktsia (kollane) ja 2019.a aegunud 10a võlakirja (valge) hinna muutused alates 2009 (%).

LHV võlakiri

LHV 2028.a aeguv võlakiri (6% kupong)

Fond

LHV

Kuidas vältida üksikaktsia otsimise vajadust?

Exchange traded fund (ETF) ehk börsil kaubeldav fond (tuntud ka indeksaktsiana). Fondi investeringud on mõne indeksi alusel fikseeritud, pole tarvis fondijuhti või analüütikuid – juhtimisega seotud kulud madalad.

USA 100 suurima tehnoloogiaettevõttega ETF (sümbol: EXXT)

Iseloomult nagu fond

Nr	Ettevõtte	Osakaal ETF-s
1	Apple	11,3%
2	Microsoft	10,4%
3	Amazon	7,5%
4	Alphabet Class C	4,1%
5	Facebook	4,0%
6	Alphabet Class A	3,8%
7	Tesla	3,8%

Kaupleb nagu aktsia

Läbi börsil kaubeldava fondi pääseb ligi dividendimaksjatele...

Euroopa, Aasia ja Põhja-Ameerika 100 suurimat dividendimaksjat (iShares STOXX Global Select Dividend 100 UCITS ETF); eurodes, dividendimäär 3,7%.

...erinevatele riikidele, sektoritele ja paljule muule

SPDR Dow Jones Global Real Estate UCITS ETF, eurodes (SPYJ)

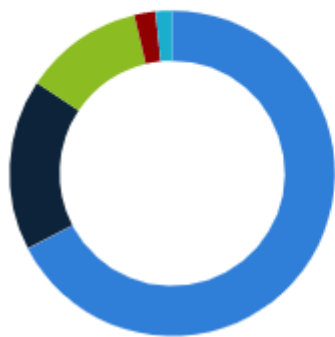
- hoiab üle 200 kinnisvarafirma aktsia 20 riigist (USA 59%)
- dividendimäär 2,6%

Traditsioonilised fondid (investeerimisotsuseid teeb fondijuht)

LHV Maailma Aktsiad Fond investeerib aktsiaturgudele üle maailma. Fondi portfelli on hajutatud nii arenenud turgude (nt Lääne-Euroopa, USA, Jaapan) kui ka arenevate turgude (nt Aasia, Lääne-Ameerika, Ida-Euroopa) vahel.

Geograafiline jaotus**

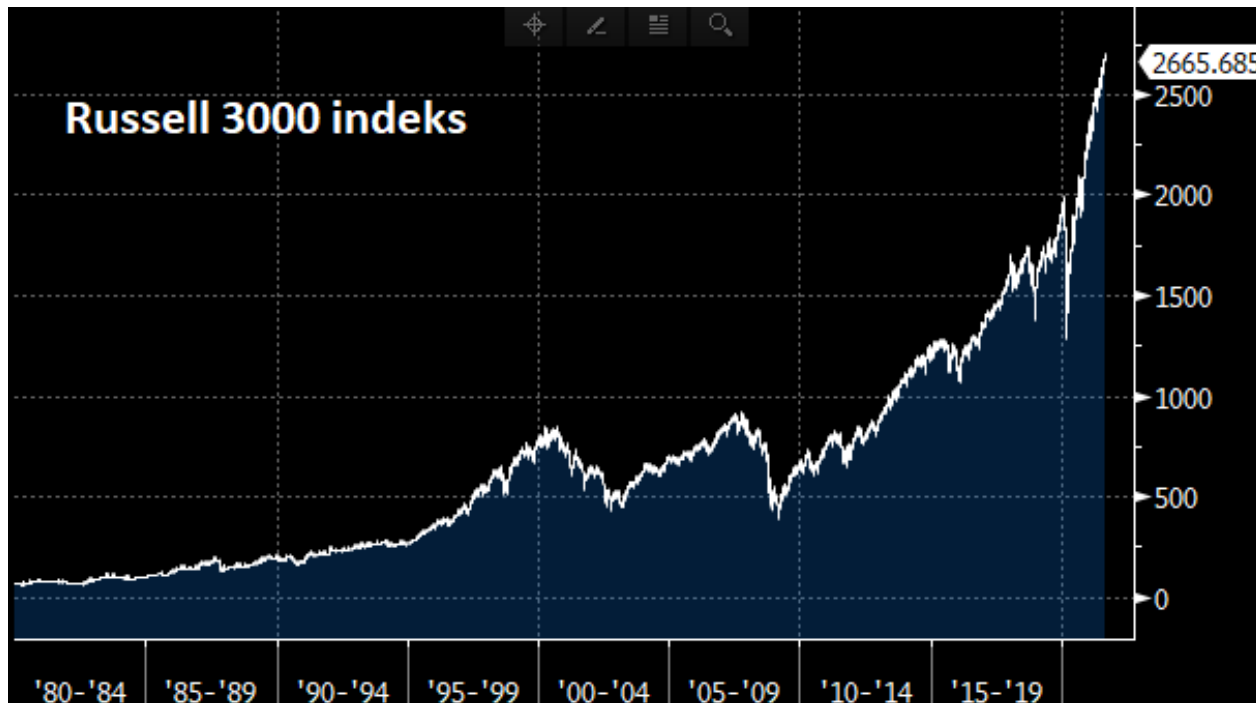
Euroopa (v.a Baltikum)	67.36%
USA	17.04%
Raha	11.85%
Baltikum	2.11%
Aafrika	1.64%

Väljalasketasu: 0%
Valitsemistasu: 2%
Tagasivõtmistasu: 1%

Kuidas laiapõhjaline fond aitab riske hajutada

- Russell 3000 indeks esindab USA 3000 suurima ettevõtte aktsiat.
- Alates 1980. aastast on indeks kasvanud rohkem kui 73 korda.
- Selle aja jooksul on 40% sinna kuulunud aktsiatest kaotanud vähemalt 70% oma väärtusest, millest ei taastunudki.
- Kogu indeksi kasvu on vedanud u 7% ettevõtetest (ca 200 firmat)

Börsid

LHV

Palju krahhikuulutajaid, kas ja keda uskuda?

Foorum

INVESTEERIMINE

VABA TEEMA

OTSI FOORUMIST

Otsi foorumist

Investeerimine

BÖRSIKRAHH 2021

BÖRSIKRAHH 2020

BÖRSIKRAHH 2021

BÖRSIKRAHH 2019

BÖRSIKRAHH 2018

BÖRSIKRAHH 2017

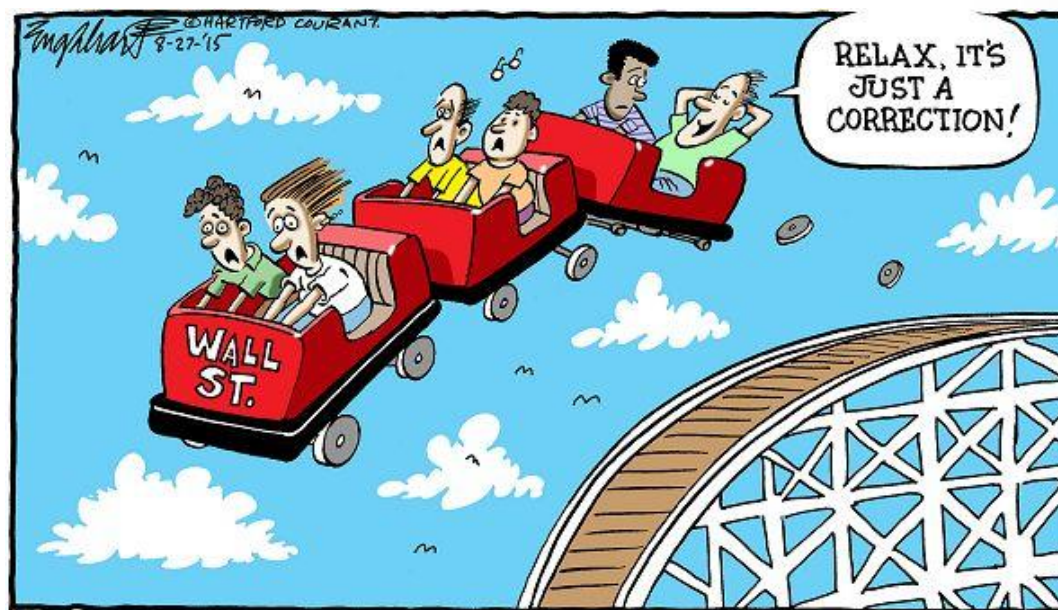
BÖRSIKRAHH 2016

BÖRSIKRAHH 2015

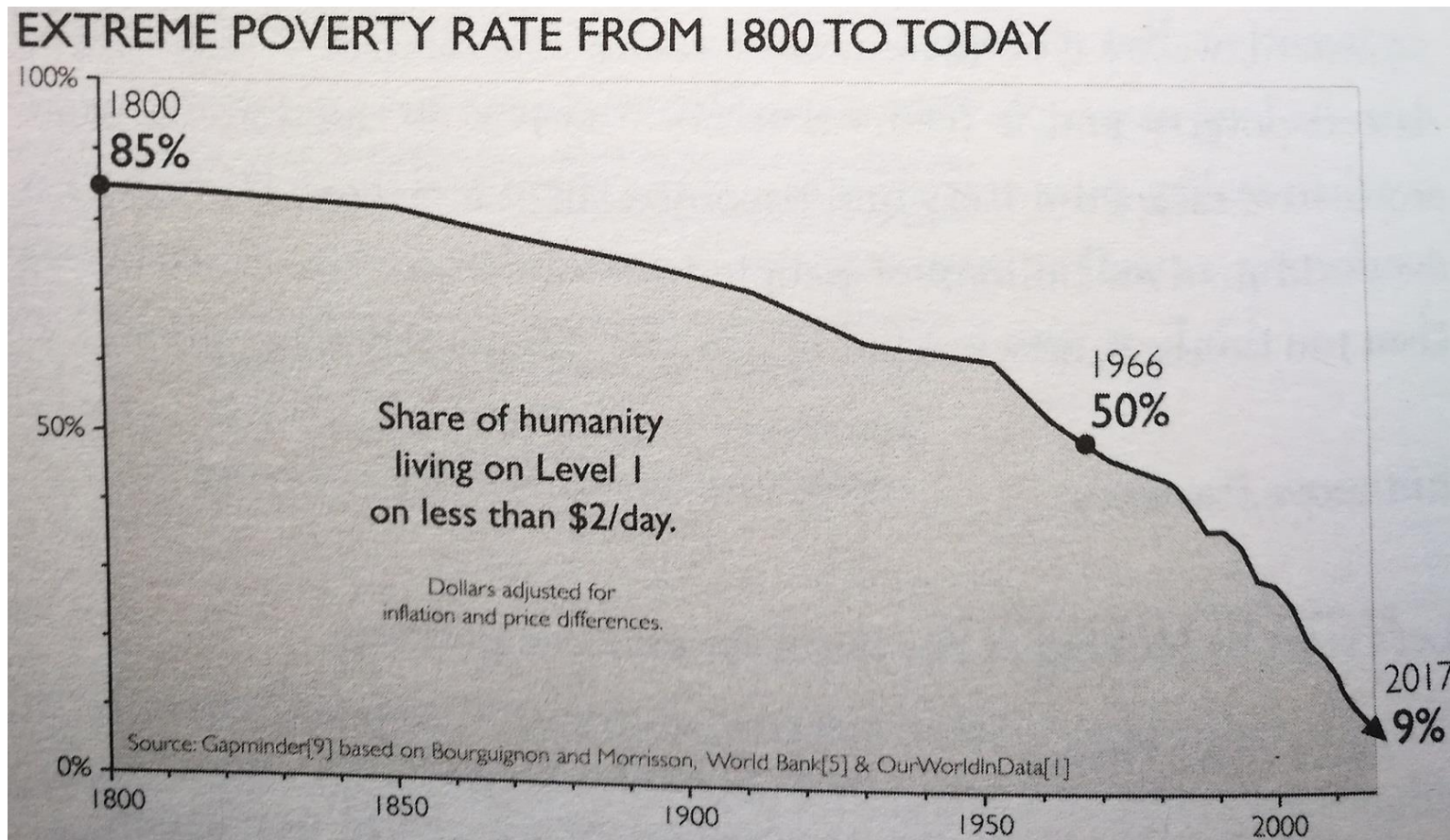
BÖRSIKRAHH 2008

BÖRSIKRAHH 2007

LHV foorumis on
BÖRSIKRAHHI teema muutunud iga-aastaseks

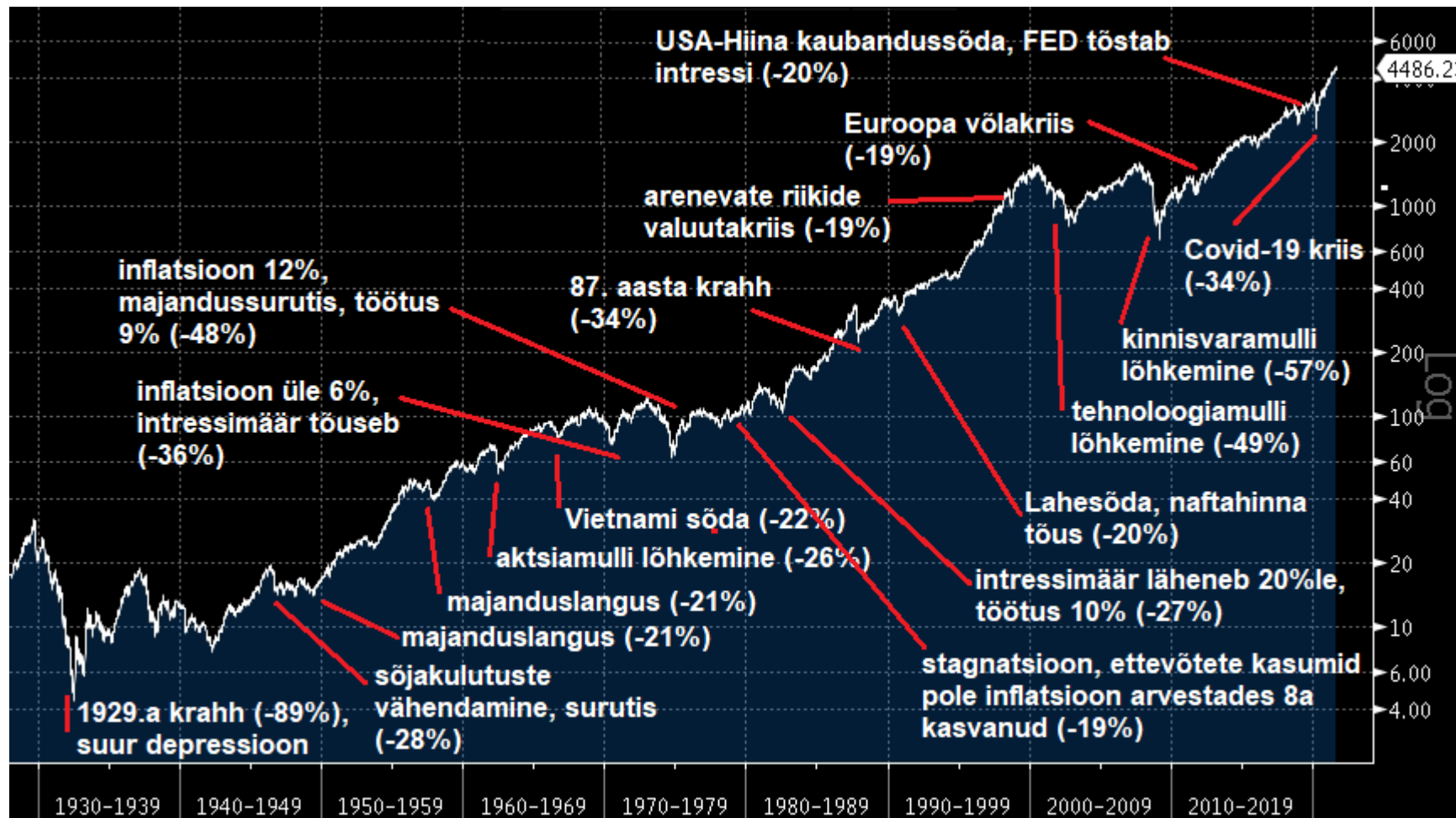

Üldiselt on meil maailmast oluliselt negatiivsem arvamus, kui on tegelikkus

Krahhid ja korrektsioonid on aktsiaturul tavapärane nähtus, kuid pikaajaline trend on olnud ülespoole

S&P 500 indeks (USA 500 suurimat firmat) logaritmteljel

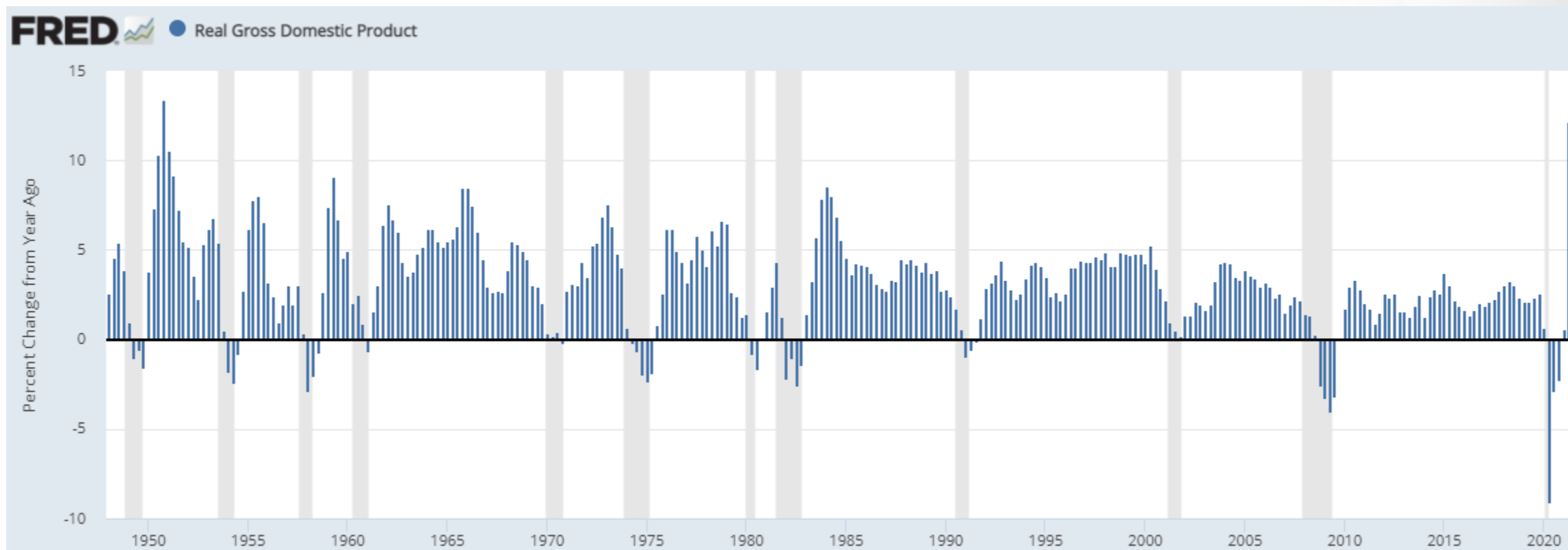

Kui oleksid investeerinud USA aktsiaturule vaid turu tippudes

Kui sa oleksid investeerinud...	Sellele järgnenud krahhi sügavus	5 a tootlus	10 a tootlus	20 a tootlus	30 a tootlus
1973.a jaanuaris	-48%	-1%	91%	756%	1992%
1987.a oktoobris	-34%	54%	295%	647%	1431%
2000.a märtsis	-49%	-5%	-3%	219%	
2007.a oktoobris	-57%	5%	105%		
2020.a veebruaris	-34%				

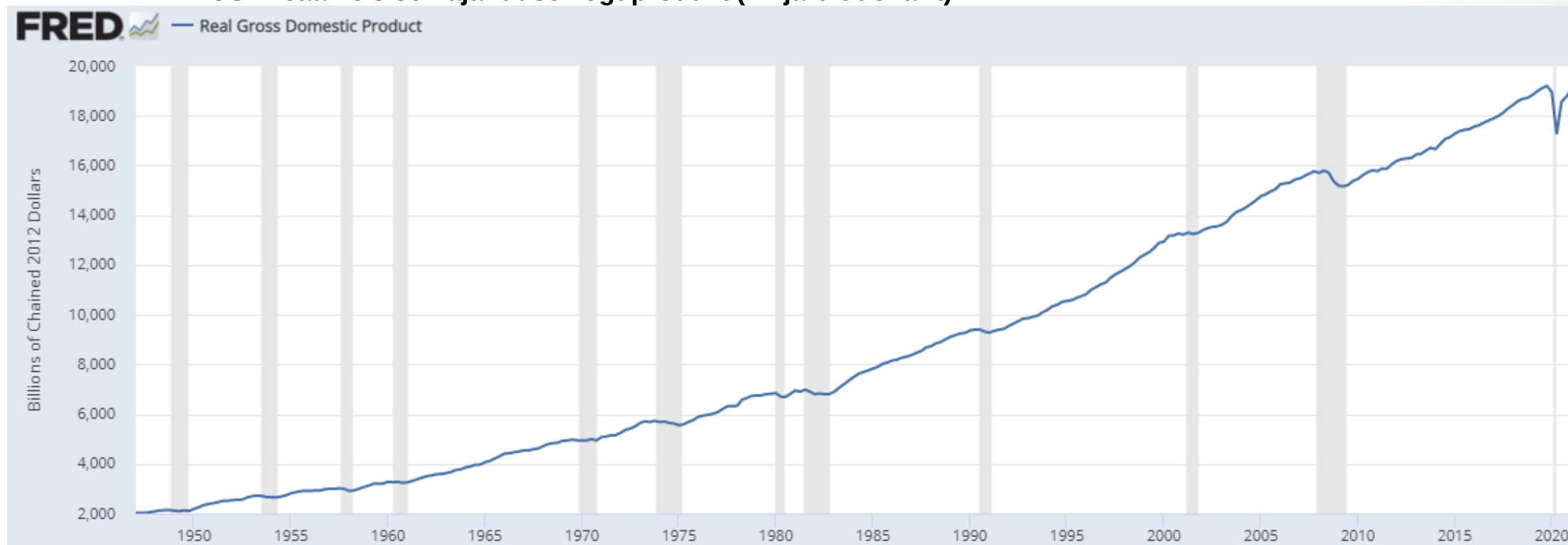
Majandus kõigub üles ja alla....

USA SKP aastane muutus (%)

...aga lühiajaliste komistuste järel on alati jätkanud liikumist ülesmäge. Miks?

USA reaalne sisemajanduse koguprodukt (miljardit dollarit)

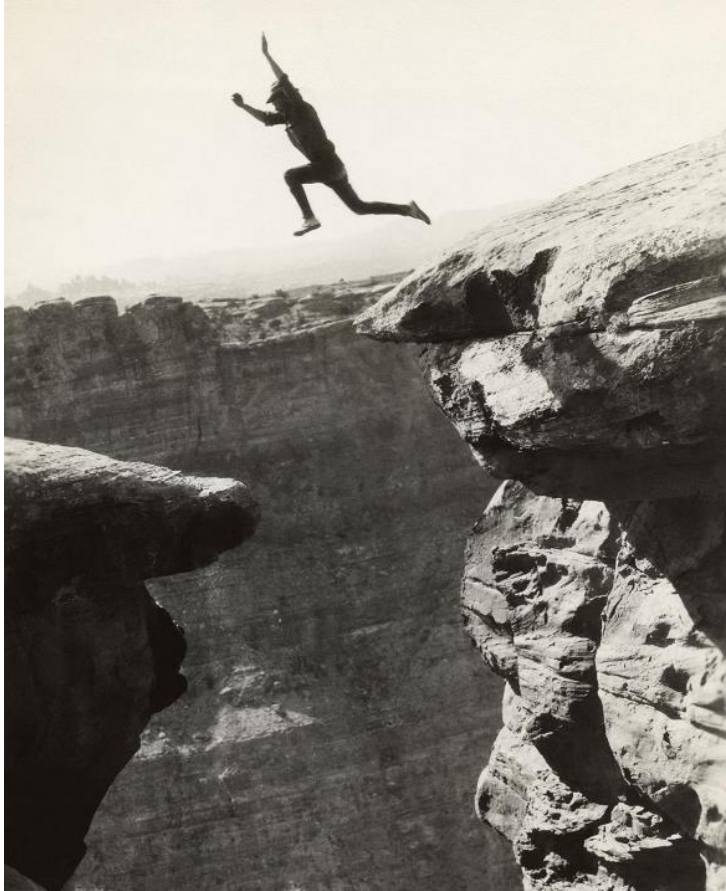

Warren Buffett, Charlie Munger: Every decade or so, dark clouds will fill the economic skies, and they will briefly rain gold. When downpours of that sort occur, it's imperative that we rush outdoors carrying washtubs, not teaspoons. And that we will do."

Portfell

LHV

Kuidas ise investeerides võimalikult vähe eksida?

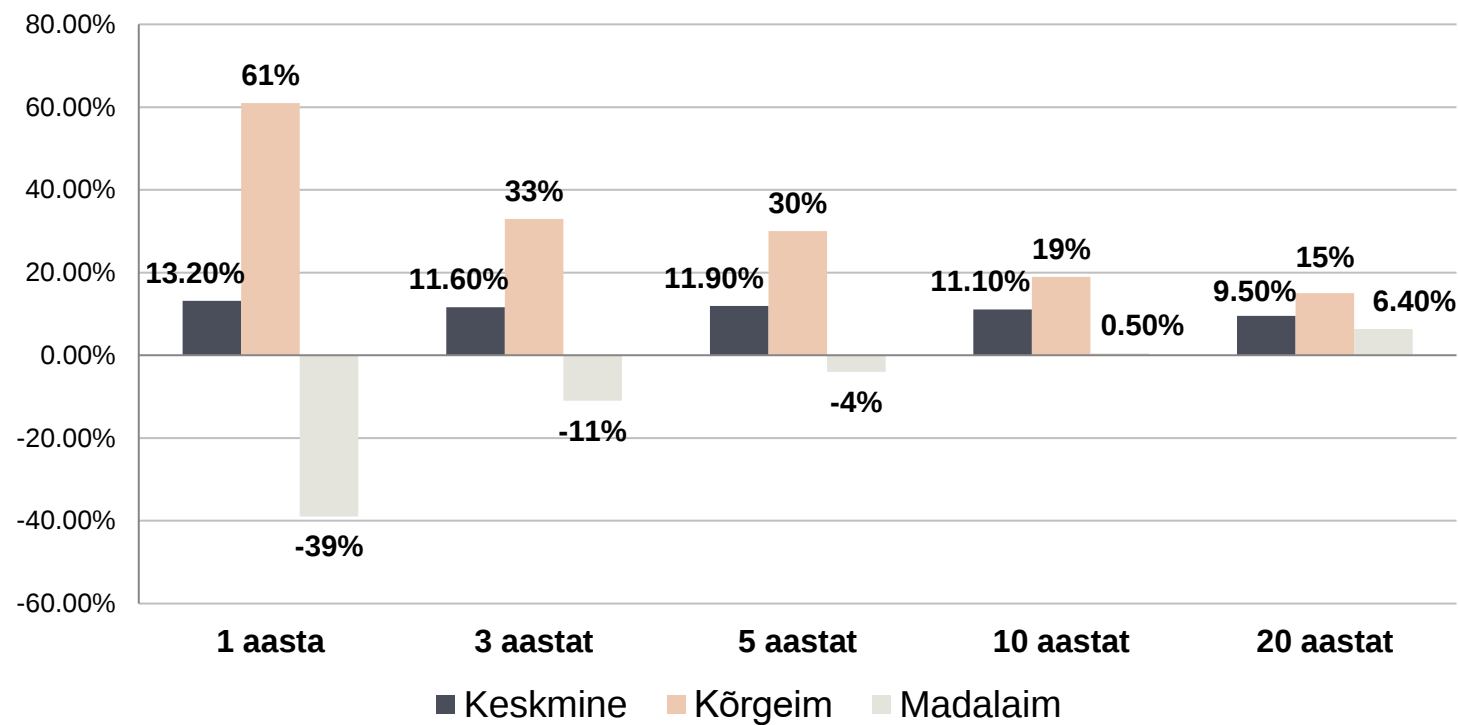

- Võimalikult pikk horisont
- Muuda investeerimine lihtsaks
- Riskide hajutamine -> kui osa raha on võlakirjades ning deposiidis, saab suuremate korrigeerimiste korral mängida allokatsiooni ümber riskantsematesse varadesse
- Ostude hajutamine ajas

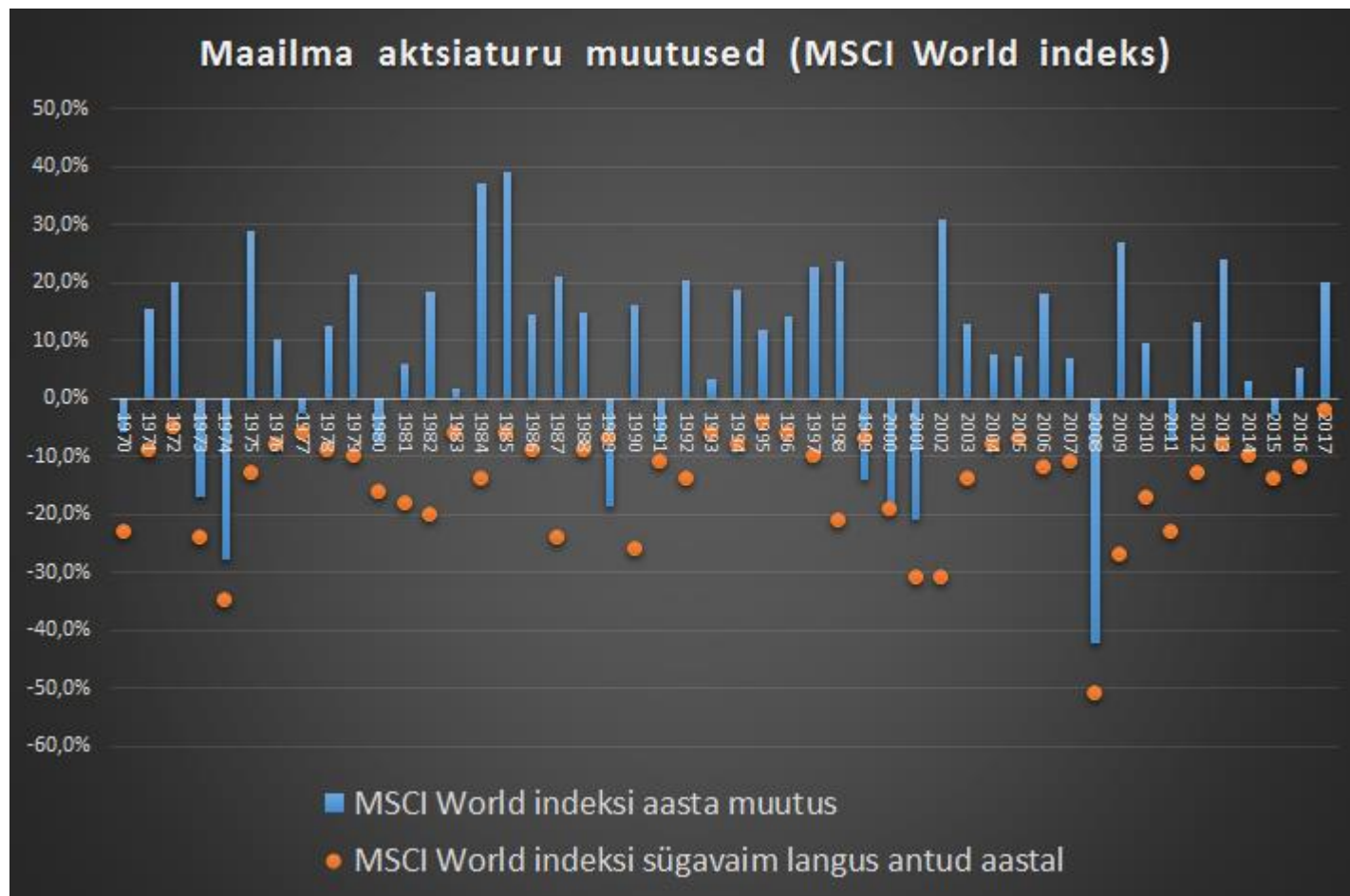
1. Aeg on investori sõber

“Investeerimine peaks olema nagu värvi kuivamise või muru kasvavamise vaatamine. Kui tahad põnevust, võta 800 dollarit ning mine Las Vegasesse”
(Paul Samuelson)

S&P 500 indeksi ajalooline tootlus erinevatel hoidmisperioodidel

Globaalne aktsiaturg kukub aastasiseselt keskmiselt -14%

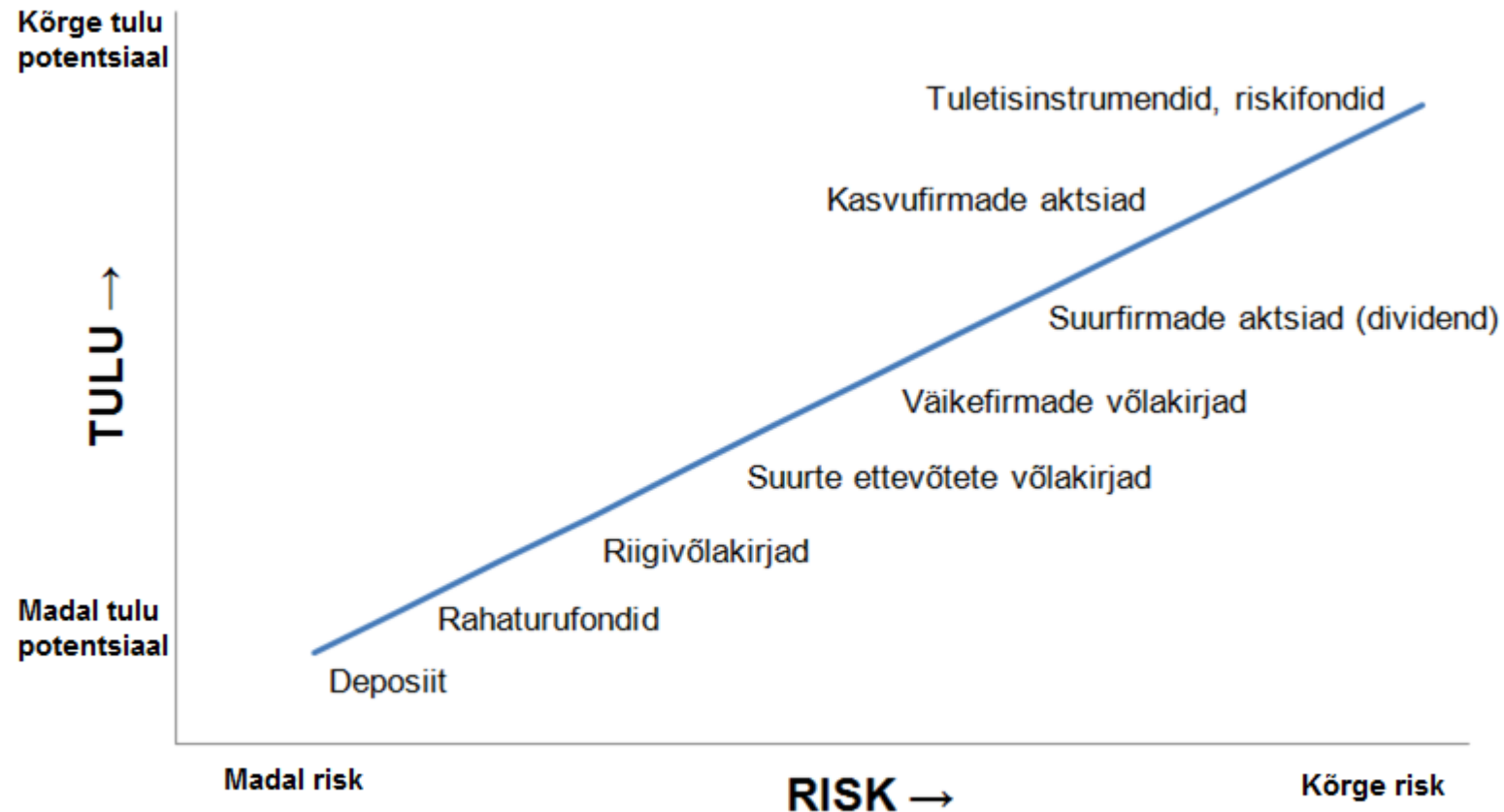

2. Ootuste ja riskide juhtimine

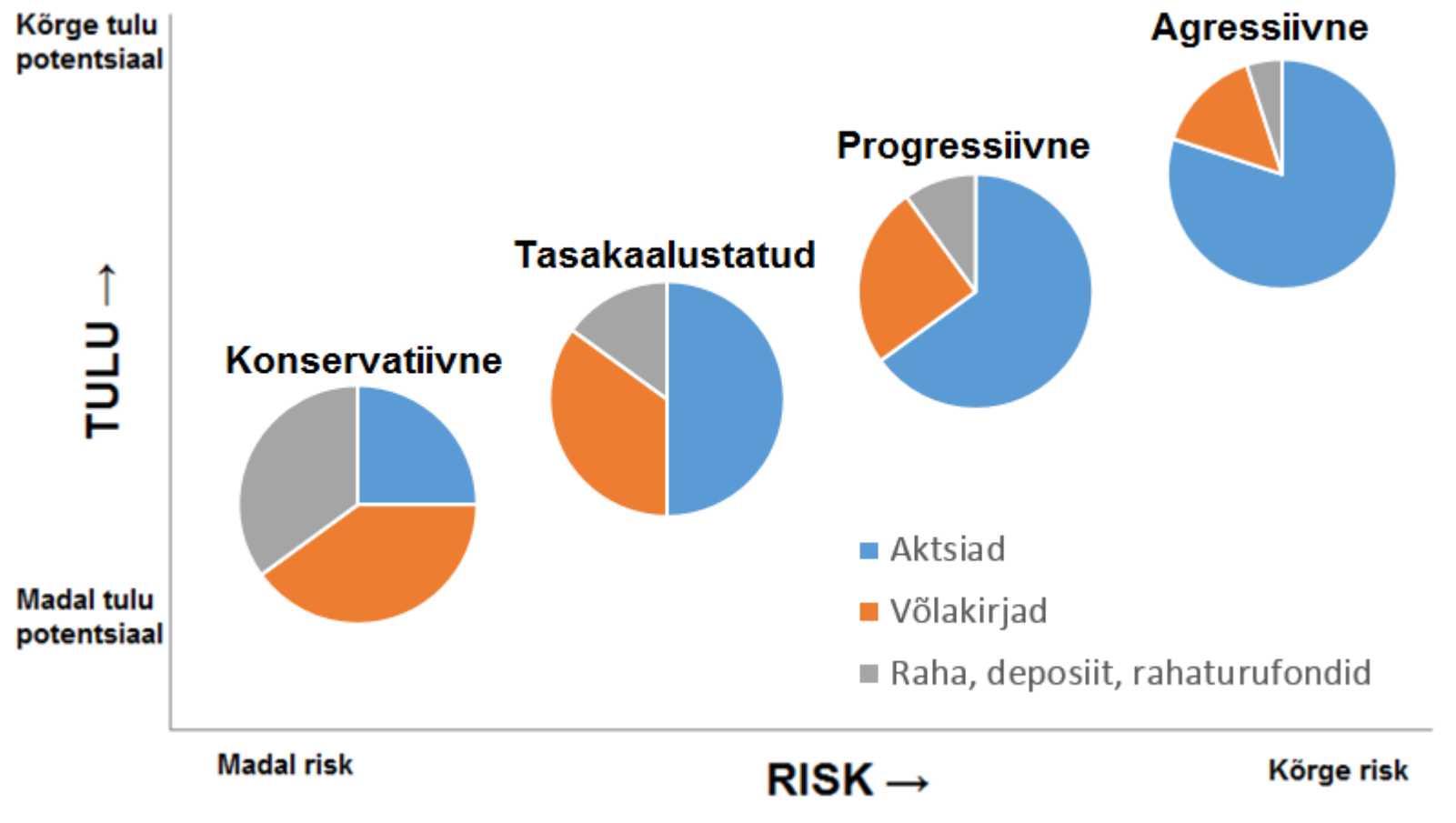

- Eesmärk/riskitaluvus
 - Kapitali kasvatamine vs kapitali säilitamine
- (Riskitaluvuse test: http://pfp.missouri.edu/research_IRTA.html)
- Ajahorisont
 - Kuni 1 aasta
 - Kuni 5 aastat
 - 5-10 aastat
 - Üle 10 aasta
- Kui palju aega oled valmis pühendama?
 - 24h ööpäevas ▶ näed unes aktsiaid ▶ oodatav tootlus kõrge
 - 8-16h päevas ▶ päevakaupleja ▶ oodatav tootlus kõrge
 - Paar tundi nädalas ▶ aktiivne investor ▶ üle keskmise tootlus
 - Paar korda aastas ▶ fondiinvestor ▶ keskmine tootlus

3. Gaas ei pea olema põhjas, saab ka turvalisemalt liigelda

3. Gaas ei pea olema põhjas, saab ka turvalisemalt liigelda

Miks on aktsiate kõrvale vaja turvalisemaid varaklasse?

S&P 500 Bear Markets Since WWII			
Peak	Trough	S&P 500	5 Year Treasuries
May 1946	Oct. 1946	-26.6%	0.4%
June 1948	June 1949	-20.6%	1.6%
July 1957	Oct. 1957	-20.7%	1.4%
Jan. 1962	June 1962	-26.4%	2.5%
Feb. 1966	Oct. 1966	-22.2%	1.3%
Nov. 1968	May 1970	-36.1%	8.6%
Jan. 1973	Oct. 1974	-48.2%	4.0%
Sept. 1976	Mar. 1978	-19.4%	7.6%
Nov. 1980	Aug. 1982	-27.1%	28.8%
July 1987	Dec. 1987	-33.5%	-1.8%
July 1990	Oct. 1990	-19.9%	1.8%
July 1998	Aug. 1998	-19.3%	3.0%
Mar. 2000	Oct. 2002	-49.1%	32.7%
Oct. 2007	Mar. 2009	-56.8%	15.0%
Apr. 2011	Oct. 2011	-19.4%	6.1%
Averages		-29.7%	7.5%

Kuidas raha erinevate varaklasside vahel jagada?

Üks võimalik orientiir

Lähenemine	Võlakirjade osakaal (%)	Aktsiate osakaal (%)
• Konservatiivne	= vanus	= 100 - vanus
• Keskpärane	= vanus - 10	= 110 - vanus
• Agressiivne	= vanus - 20	= 120 - vanus

Näiteks: 30.a keskpärase riskitaluvusega investori portfelli:

aktsiate osakaal: $110 - 30 = 80\%$

võlakirjade osakaal: $30 - 10 = 20\%$

20a hiljem on muutunud konservatiivseks investoriks:

aktsiate osakaal: 50%,

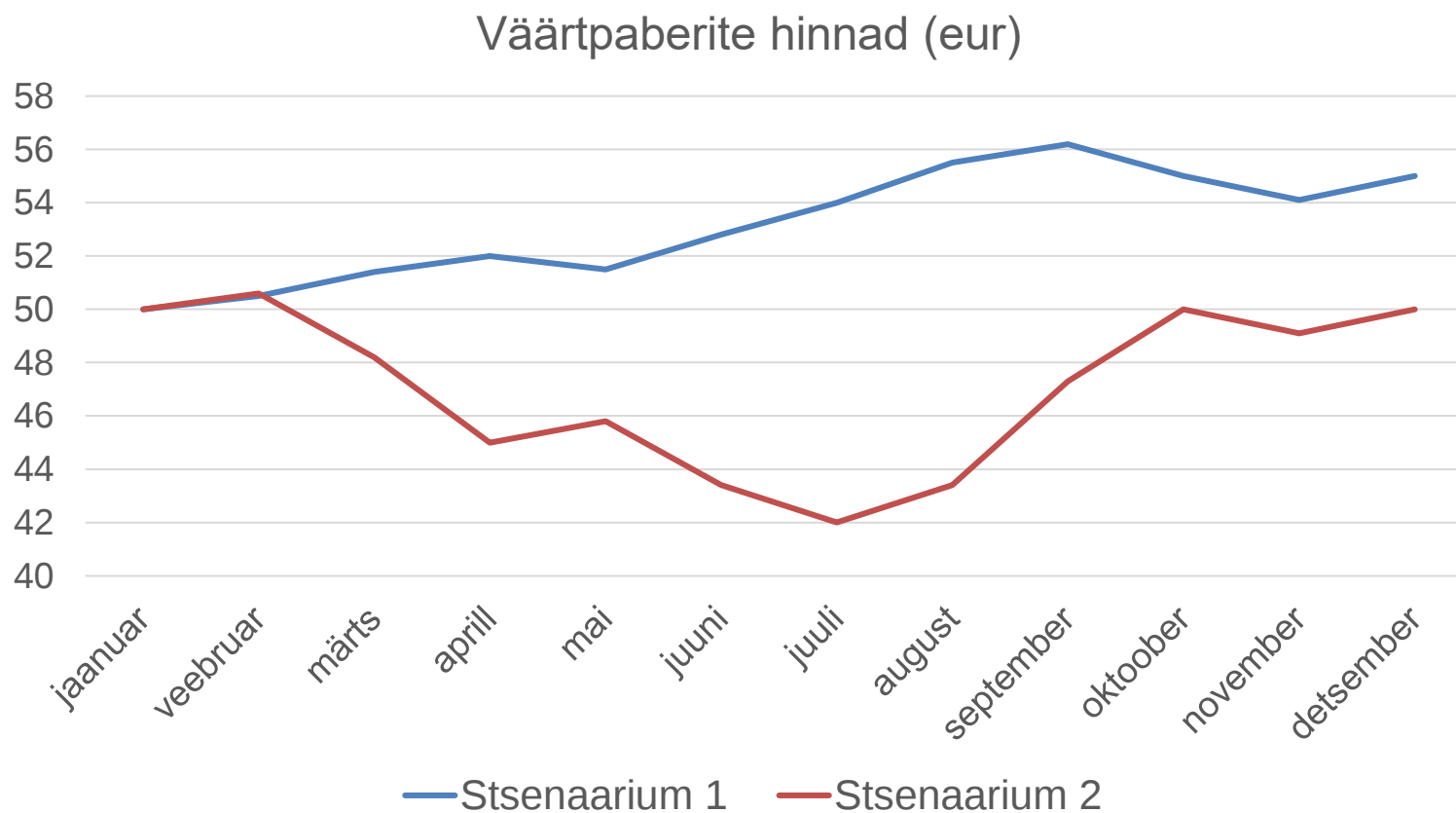
võlakirjade osakaal 50%

NB! Ära unusta vahepeal portfelli balanseerida!! (vaata ca kord aastas üle)

Võidukad aktsiad hüpnootiseerivad ära ning tahad lasta neil igavesti tõusta, kuniks võid lõpuks üldse kogu kasumi kaotada.

4. Investeeringute hajutamine ajas aitab aktsiaturu kõikumisest kasu lõigata

Kumb investeering toob lõpuks suuremat tulu, kui ostame väärtpaberit iga kvartali alguses 100 euro eest?

4. Investeeringute hajutamine ajas aitab aktsiaturu kõikumisest kasu lõigata

Investeermise periood	Stsenaarium 1, osaku hind	Stsenaarium 2, osaku hind
1. kvartal	50	50
2. kvartal	52	45
3. kvartal	54	42
4. kvartal	55	50
Kaalutud keskmine soetushind	52,68	46,49
Investeeringu tootlus (%)	4,41	7,54

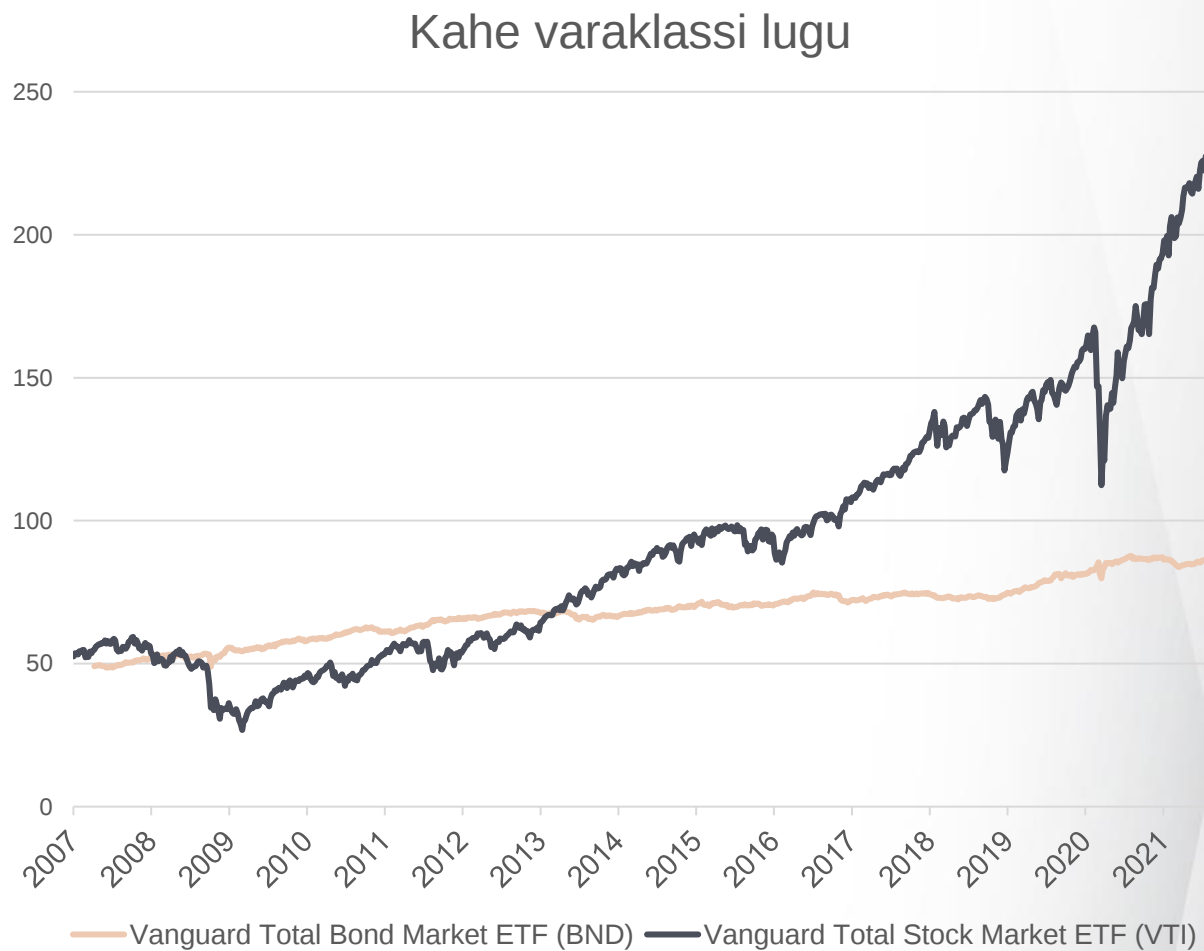
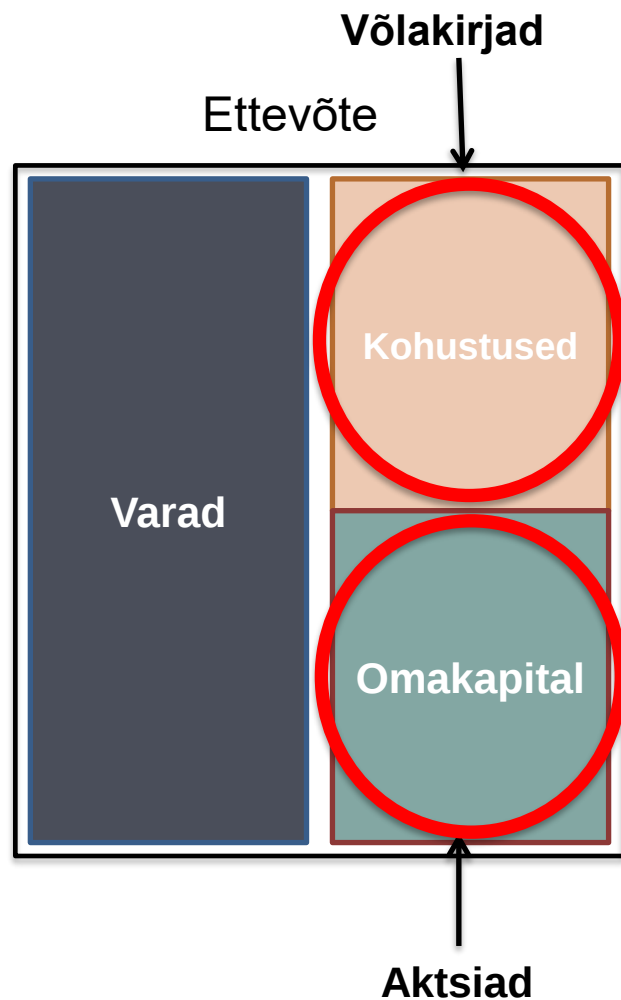
5. Kuivtrenn võib päästa suurematest eksimustest

LHV virtuaalkonto imiteerib reaalselt olukorda börsidel. Hea võimalus õppida tehingute tegemise tehnilisi nüansse, jälgida milliseid tulemusi oleksid Sinu investeerimisideed andnud või koostada lihtsalt jälgimisnimekiri.

Aktsiad

SÜMBOL	KOGUS	SOETUSHIND	TURUHIND	MUUTUS	MUUTUS TÄNA	KASUM	TURUVÄÄRTUS	OSAKAAL
uus								
RNO ✓	40	16.26	29.36	80.54%	0.17%	523.80	1 174.20	0.03%
AAPL ✓	29176	2.07	154.07	7328.16%	-0.67%	3 746 098.51	3 797 217.71	81.57%
EBAY ✓	1000	30.00	73.00	143.33%	-1.26%	36 323.70	61 665.82	1.32%
MNST ✓	8000	5.29	96.35	1721.68%	-0.51%	615 380.55	651 123.50	13.99%
TOMO ✓	2000	14.49	4.35	-69.98%	0.00%	-17 131.27	7 349.21	0.16%
				3190.15%		4 381 195.29 EUR	4 518 530.44 EUR	97.06%

Kokkuvõtteks

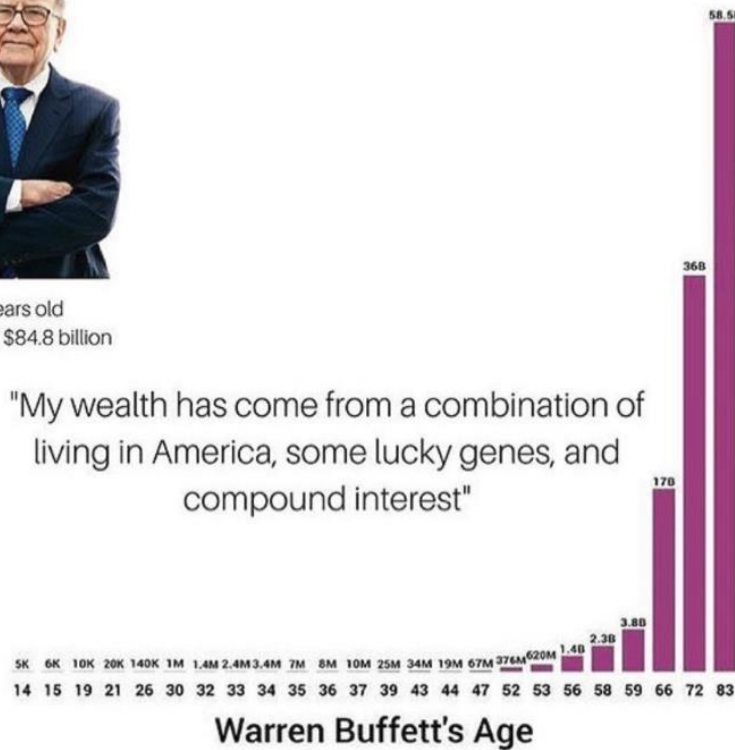
Kokkuvõtteks

99% of Warren Buffet's net worth was earned after he turned 50

87 years old
Net worth: \$84.8 billion

"My wealth has come from a combination of living in America, some lucky genes, and compound interest"

Edukat raha kasvatamist soodustavad:

- Eeltöö ning kuivtrenn
- Eesmärkide püstitamine
- Pikk investeerimisperiood
- Riskide hajutamine
- Distsipliin

Amazoni asutaja Jeff Bezos küsis kunagi Warren Buffettilt: „Sa oled teiseks kõige rikkam inimene maailmas. Su investeerimispõhimõtted on nii lihtsad aga miks siis inimesed ei jäljenda sind?"

Buffett vastas sellele: „Sest keegi ei taha aeglaselt rikkaks saada."

Aitäh! Küsimusi?

Erko Rebane
LHV finantsportaali sisujuht

Erko.Rebane@lhv.ee
T 6 802 612